

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

830

Vragen van de leden **Van Gerven** en **Leijten** (beiden SP) aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *de banden van de minister met de tabaksindustrie en falende rookpreventie* (ingezonden 27 oktober 2011).

Antwoord van minister **Schippers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 2 december 2011). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2011–2012, nr. 624.

Vraag 1, 2, 3, 5, 6 en 13

Wat is uw oordeel over berichten in de media die reppen van ongeoorloofde banden tussen uw ministerie en de tabaksindustrie?¹

Klopt het dat uw ministerie heeft deelgenomen aan een werkbezoek bij de tabaksindustrie Imperial Tobacco in Joure? Zo ja, wat was het nut van dit werkbezoek? Wat is uw oordeel daarover?

Deelt u de mening dat uw ministerie tot doel heeft de volksgezondheid te bevorderen? Zo nee, wat is naar uw mening het doel van uw ministerie? Zo ja, wilt u toelichten hoe een schoolreisje van ambtenaren naar de tabaksindustrie de volksgezondheid bevordert?

Onderschrijft Nederland de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) neergelegd in het Framework Convention Tobacco Control (FCTC)? Betekent dit niet dat alle banden en contacten met de tabaksindustrie en haar lobbyisten dienen te worden verbroken, indachtig het principe dat je malaria niet bestrijdt door de mug uit te nodigen?

Herinnert u zich uw antwoord op eerdere schriftelijke vragen² waarin u stelt dat u een tabaksontmoedigingsbeleid voert? Welke bijdrage aan uw ontmoedigingsbeleid hebben bezoeken van ambtenaren aan de tabaksindustrie en contacten met de lobby? Erkent u dat dit weinig vertrouwen wekt in de effectiviteit en waarachtigheid van uw ontmoedigingsbeleid? Wilt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 1, 2, 3, 5, 6 en 13

In het mondelinge vragenuur van 25 oktober jl. ben ik al uitgebreid ingegaan op deze vragen, die ik daarmee ik daarmee beantwoord acht.

¹ Zembla. Minister van tabak. 21 oktober 2011.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, Aanhangsel van de Handelingen nr. 3565.

Vraag 4

Hoe vaak zijn er sinds uw aantreden contacten geweest tussen de tabaksindustrie en haar lobby en uw ministerie? Zijn deze contacten geïntensiveerd sinds uw aantreden?

Antwoord 4

Contacten met de industrie hebben geen periodiek karakter. Er wordt contact gezocht wanneer dat noodzakelijk wordt geacht. Het overleg is meestal technisch van aard, dat wil zeggen dat het voornamelijk gaat over implementatie van wet- en regelgeving en het proces dat voor deze implementatie wordt gevolgd.

Sinds het aantreden van het huidige kabinet hebben kennismakingsgesprekken op ambtelijk niveau plaatsgevonden met Philip Morris, de Stichting Sigarettenindustrie, Vereniging Nederlandse Kerftabak, de Nederlandse Vereniging voor de Sigarenindustrie en het Platform Verkooppunten Tabak, wegens wijzigingen in contactpersonen aan beide kanten. Daarnaast is er op ambtelijk niveau een werkbezoek geweest bij een kerftabakfabriek, georganiseerd door de Vereniging Nederlandse Kerftabak. Verder heeft er op ambtelijk niveau een gesprek met Japan Tobacco International plaatsgevonden over een aantal technische zaken rondom de aanlevering van lijsten met tabaksingrediënten. Op ministerieel niveau heeft geen gesprek met de tabaksindustrie plaatsgevonden sinds het aantreden van het kabinet.

Er hebben vier briefwisselingen met de tabaksbranche (Stichting Sigarettenindustrie, Vereniging Nederlandse Kerftabak, Platform Verkooppunten Tabak) plaatsgevonden, die met name gingen over internationale ontwikkelingen op het gebied van het WHO Kaderverdrag en de mogelijke herziening van de Europese Tabaksproductenrichtlijn.

Een enkele maal per maand vindt er telefonisch of per mail contact plaats, meestal geïnitieerd vanuit de industrie. In de afgelopen maanden heeft er onder andere telefonisch contact en mailwisseling plaatsgevonden over het werkbezoek, over de beantwoording van een aantal vragen van de Europese Commissie over productieomvang en omzet binnen de branche en over de implementatie van de zelfdovende sigaret.

Zoals ik in het mondelinge vragenuur heb toegezegd, zal ik ook ingaan op de contacten die het ministerie heeft met verschillende gezondheidsorganisaties in verband met het rookbeleid, om de Tweede Kamer inzicht te geven in de balans tussen de contacten met industrie en gezondheidsorganisaties.

Onlangs hebben gesprekken plaatsgevonden op directeursniveau tussen het ministerie en KWF Kankerbestrijding, Hartstichting en het Astmafonds.

Met deze gezondheidsfondsen bestaat verder geen vast overleg. Wel is er geregeld contact, onder andere over de activiteiten van de fondsen op het gebied van tabakspreventie.

Met STIVORO vindt regulier overleg plaats, in het kader van de subsidierelatie die VWS onderhoudt met STIVORO, onder andere over de voortgang van projecten. VWS spreekt ongeveer maandelijks met STIVORO. Daarnaast is er tussentijds regelmatig telefonisch en e-mailcontact op basis van voorkomende vragen.

Ten slotte is VWS op ambtelijk niveau waarnemer bij het Partnership Stop met roken, waarin onder andere artsen- en verpleegkundigenorganisaties, zorgverzekeraars en GGD Nederland vertegenwoordigd zijn. Het Partnership komt eens per twee maanden bijeen.

Ik ga ervan uit dat ik hiermee voldoende invulling heb gegeven aan de toezegging die ik heb gedaan in het mondelinge vragenuur van 25 oktober jl.

Vraag 7

Zijn er kabinetsleden die nu of in het verleden op enigerlei wijze banden hebben gehad met de tabaksindustrie of lobbywerk voor de tabaksindustrie hebben verricht? Zo ja, wie waren dat en wat was precies hun band?

Antwoord 7

Bij brief van 20 december 2002³ heeft de toenmalige minister-president de Kamer geïnformeerd welke procedure er wordt gevolgd om zeker te stellen dat er in het heden en verleden van kandidaat-bewindspersonen geen beletselen zijn om de functie van minister of staatssecretaris op goede wijze

³ TK 2002–2003, 28 754, nr. 1.

te kunnen vervullen. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar het vermijden van zelfs maar de schijn dat nevenfuncties, nevenactiviteiten, financiële of zakelijke belangen afbreuk zouden doen aan objectieve besluitvorming door de bewindspersoon. Met deze procedure is sinds 2002 een bestendige lijn ontstaan hoe bij kabinetsformaties door de formateur met deze kwesties voor aanstaande bewindspersonen wordt omgegaan. Die lijn is dus ook voor het huidige kabinet gehanteerd. Conform deze lijn heeft de minister-president aan het begin van deze kabinetsperiode de Kamer geïnformeerd welke regelingen bewindspersonen hebben getroffen ten aanzien van onverenigbare financiële en zakelijke belangen en welke nevenfuncties eventueel door kabinetsleden behouden blijven⁴. Het kabinet acht het niet opportuun om nevenfuncties, nevenactiviteiten, financiële of zakelijke belangen van kabinetsleden over de jaren dat zij nog niet in het kabinet zaten in kaart te brengen en bekend te maken omdat het bovengenoemde regime voldoende waarborgen biedt.

Vraag 8, 9 en 10

Zijn er ambtenaren op uw of andere ministeries die op enigerlei wijze financiële belangen hebben bij de tabaksindustrie? Zo ja, wilt u dan een einde maken aan deze belangenverstrengeling? Zo neen, waarom niet?

Als u niet weet of een dergelijke belangenverstrengeling bestaat, bent u dan bereid dit uit te laten zoeken en daar duidelijke regels over af te spreken? Zo neen, waarom niet?

Welke richtlijnen gelden op het ministerie ten aanzien van contacten met lobbyisten en het bewaren van de integriteit? Wilt u toelichten hoe de contacten met de tabaksindustrie passen binnen deze richtlijnen?

Antwoord 8, 9 en 10

De Rijksoverheid heeft met diverse bepalingen in de rechtspositie van de rijksambtenaren en met de modelgedragscode Rijk waarborgen voor onpartijdigheid, betrouwbaarheid en integriteit van rijksambtenaren vastgelegd. De artikelen 61 en 61a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement gaan in het bijzonder over belangenverstrengeling bij nevenwerkzaamheden respectievelijk financiële belangen. De artikelen verplicht ambtenaren mogelijke belangenverstrengeling, die in relatie staat tot de functie-uitoefening, te melden en geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid bij mogelijke belangenverstrengeling in te grijpen. Aanvullende regels hierover hebben geen toegevoegde waarde.

Vraag 11

In hoeverre hebben partijen als de VVD en de PVV de afgelopen tien jaar subsidies van de tabaksindustrie ontvangen, of zijn deze partijen gesponsord door de tabaksindustrie? Indien u deze vraag niet kunt beantwoorden, deelt u dan de mening dat het deze partijen zou sieren indien zij openheid zouden geven over hun sponsors? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

De politieke partijen zijn op grond van artikel 18 van de Wet subsidiëring politieke partijen verplicht openbaarheid te betrachten in giften, afkomstig anders dan van natuurlijke personen, van meer dan € 4 537,80. De openbaarmaking van deze giften dient te geschieden door vermelding in het financieel verslag van de politieke partij, waarbij tevens de naam van de geveer wordt vermeld, of in ieder geval een omschrijving van de categorie van instellingen of organisaties waartoe de geveer behoort. Op dit moment heeft uw Kamer een wetsontwerp⁵ in behandeling, dat tot doel heeft de transparantie in bijdragen en giften aan politieke partijen te bevorderen. In dat wetsontwerp is onder andere opgenomen dat de financiële verslagen van de politieke partijen en de daarin opgenomen overzichten van ontvangen bijdragen door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties openbaar worden gemaakt.

⁴ TK 2010–2011, 32 417, nr 18.

⁵ TK 2010–2011, 32 752.

Vraag 12

Wat is uw oordeel over het door Stivoro en de Universiteit van Maastricht uitgevoerde onderzoek dat zou uitwijzen dat door het stoppen van de farmacologische vergoeding van antirookmedicijnen en de massamediale campagnes over de negatieve effecten van roken en meer roken tot 2020 600 mensenlevens kost? Onderschrijft u de resultaten van dat onderzoek? Zo ja, leidt uw beleid dan niet tot 600 vermijdbare sterftegevallen?⁶ Zo nee, trekt u dan de resultaten van dat onderzoek in twijfel? Waarop baseert u dan uw mening?

Antwoord 12

In de uitzending van Zembla wordt geen onderbouwing gegeven van dit aantal van 600. Het SimSmoke model van de Universiteit van Maastricht is gebaseerd op een Canadees model om effecten van tabaksbeleid te *voorspellen*. De uitkomsten zijn mede afhankelijk van aannames en weggingen. Ik denk niet dat door deze twee maatregelen veel meer mensen blijven roken of gaan roken. In de eerste plaats omdat stoppen met roken zorg nog steeds beschikbaar is. Ook volgend jaar wordt begeleiding bij stoppen nog steeds vergoed, alleen eventuele medicatie moet men weer zelf betalen. Dat is overigens in de meeste Europese landen zo. Er is nu bovendien meer bekendheid gekomen over de mogelijkheden voor stoppen met roken begeleiding, zowel bij zorgverzekeraars als bij rokers die willen stoppen. Het onlangs opgerichte kwaliteitsregister helpt daarbij. Over de effecten van massamediale campagnes op gedrag is veel discussie. In Nederland gingen campagnes bijna altijd samen met andere beleidsmaatregelen zoals vergoeding, wetgeving of intensivering van handhaving. Het is daarom niet goed mogelijk te bepalen wat het effect van alleen een campagne is, ook niet via de SimSmoke studie. Los daarvan zijn massamediale campagnes per definitie ongericht en werd veel geld besteed aan het bereiken van mensen voor wie de boodschap niet relevant was. Dit kabinet investeert in effectievere manieren om mensen te informeren, bijvoorbeeld door inzet van social media bij jongeren, maar ook via de schoolprogramma's, betrouwbare (online) informatie en door actieve inzet op preventie door zorgverleners.

Vraag 14

Herinnert u zich uw antwoord op eerdere schriftelijke en mondelinge vragen waarin u benadrukt dat uw tabaksontmoedigingsbeleid is gebaseerd op het verstrekken van informatie op basis waarvan de burger een «leefstijlkeuze» kan maken? Moet hieruit worden afgeleid dat u gelooft dat mensen roken omdat ze niet op de hoogte zijn van de schadelijkheid, en dat nicotineverslaving louter berust op een «leefstijlkeuze»? Wilt u uw antwoord toelichten?^{7 en 8}

Antwoord 14

In Nederland is de kennis over de schadelijkheid van roken en met name meer roken, internationaal gezien laag. Op dit gebied is dus wel degelijk gezondheidswinst te behalen door betere informatieverstrekking. De overheid heeft de taak ervoor te zorgen dat toegankelijke en betrouwbare informatie beschikbaar is. De keuzes die mensen vervolgens maken, worden natuurlijk niet alleen bepaald door de mate waarin men goed geïnformeerd is. De overheid is echter niet verantwoordelijk voor die keuzes, dat zijn mensen zelf. Mijn beleid is gericht op het weerbaar maken van jongeren, onder andere tegen middelengebruik, het gericht, gebundeld en in samenhang aanbieden van betrouwbare informatie en het gemakkelijker maken van de gezonde keuze. Voor mensen die roken en de keuze maken om te stoppen, is ondersteuning en begeleiding beschikbaar. Ten slotte zijn ook wettelijke maatregelen zoals een geheel reclameverbod, leeftijdsgrenzen voor verkoop en rookverboden onderdeel van het tabaksontmoedigingsbeleid. Op het gebied van gezonde leefstijl (waaronder tabaksontmoedigingsbeleid) doet dit kabinet dus meer dan informatieverstrekking.

⁶ Tabaksbeleid Minister Schippers kost onnodig extra mensenlevens. Persbericht Stivoro 21 oktober 2011.

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010–2011, Aanhangsel van de Handelingen nr. 3565.

⁸ Mondelinge Vragenuur, 25 oktober 2011.